

ХВИЛЯ УКРАЇНИ

№ 2.

Неділя 11 червня (іюня). 1917 року

№ 2.

Українська щотижнева часопись Г.-Р. (С.-Р.)

Передплата на місяць — 45 коп.

Почтова адреса: — М. Хабаровськ. Почт. ящик № 25.

Ціна окремого примірника 10 коп.

Редак.: Лисувська 49, кв. 10.

З М І С Т.

- 1) Наші справи.
- 2) Що це значить?
- 3) З новим життям.
- 4) Порозуміння недержавних націй.
- 5) Що діється на Україні.
- 6) Що діється на Далекому Сході.

М. Хабаровськ 11-го червня.

Наші справи.

Волю і равенство нілзя провести в життя тільки написавши закон про волю та равенство. Поки не буде міцних підвалин до такого закону, доти цей закон буде тільки бумажкою. Поки дві третини народу (як у нас зараз) буде зовсім неграмотною і політически не вихованою, доти цей народ буде іграшкою в руках освічених та усяких міцних людей.

Для досягнення волі та равенства необхідно:

Щоб увесь народ получав, принаймі, середню освіту.

Ми будемо добиватися, щоб увесь народ став як слід освіченим.

Тоді він буде добрим робітником у всякій роботі, як руками так і головою. Тоді він буде добре розуміти закони, читати добрі книжки та часописи. Тоді народ буде розуміти, яку участь він повинен приймати в державній роботі. Тоді тільки можна прищепити погляди законности. Тоді тільки можна буде сказати, що держава культурна. Тоді тільки увесь народ зможе держати владу в своїх руках. Тоді тільки він зможе вибирати в Государственну Думу (або може вона назветься іншими словами) кого захоче і ким він знайде необхідним вибрати, а не так як тепер — грамотного чоловіка приходиться з вогнем шукати, посылати ж неграмотного все таки боязно, а пошти всякий добре грамотний тепер отбився од народу дуже далеко.

Щоб цього на далі не було, і треба добиватися, щоб увесь народ, як чоловіки так і жінки, получили середню освіту, і щоб ця освіта була обов'язковою для всіх, тобто ніхто не має права отримувати її, і вона повинна бути безплатною.

Із прошлого ми маєм такий приклад:

Во Франції установлена теж республіка, там теж існує вселюдське право виборів. Але для того, щоб скінчити середню школу установлена велика плата з кожного учня, так що бідний народ зостається без освіти. І темний народ може змагатися з багатими та освіченими та

багатими буржуями (панами).

У панів дві головні сили в руках — багатство та освіта. Маючи ці сили, вони досягли того, що вся влада в їх ціпких руках. Років скільке тому назад були у Франції вибори в парламент (наша Дума теж парламент). Біднота та темнота довели народ до того, що були обрані такі депутати: хліборобів, усяких заводчиків (і робочих), крамарів, банківських служащих та їх хазяїнів вибрали 152 депутати, докторів 57 депутатів, учених, письменників, художників — 97, чиновників — 212, а всього 518 душ. Як бачите, без вселюдської середньої освіти в парламент пройшли пошти цілком пани та підпани. Од усяких великих і малих хліборобів з додатком заводчиків та крамарів пройшло менш третини. А як одібрати відтіля велике панство, то на долю селянства пошти нічого і не зостанеться.

Таким чином, без освіти темний народ буває тільки іграшкою в руках ловких та сильних людей і партій. Тільки освіта дасть народові справжню волю, вона ж передасть і владу із рук панів до рук усього народу. А коли народ буде міцно тримати владу в своїх руках, то так же міцно буде в його руках і земля і всякі інші багатства.

Зараз велике панство зникло. Але і досі в його руках два дуже міцні орудія: багатство, та — освіта зосталася.

І от, коли пани сидять собі нішком — треба зараз же поставити освіту на певну дорогу. Освіта потрібна не для того, щоб діти наші ішли на завжди в чиновники. Ні, ми виганяли дітей із рідної хати того, що дома їм ні над чим було робити, а коли буде земля, то освіта буде скрашувати життя людини та служити самим здоровенним орудієм проти заходів панів — богачів проти селян та робочих. І селянам і робочим нічого буде йти займати освіченого чоловіка між чиновниками та панами для того, щоб послати в парламент, або на яку обчеську службу, а такий чоловік буде завжди дома і він завжди буде отстоювати інтереси своїх виборців, бо по скінченні строку, сам повернеться назад і буде жати те, що посіяв, як сполняв службу, на яку його було вибрано.

Що це значить?

Коли воєнний міністр О. Керенський проїздив через Київ на фронт, то на вокзалі між іншим, торкнувшись національних справ, заявив, що народи Росії одержать права,

але коли зараз хтось «захоче урвати собі ласий шматочок, тому ми (росіяне чи уряд) гукнемо: «Руки прочь!» Фраза вельми невизначна, бо не знати, до кого вона стосується, але до кого-ж вона могла стосуватися. Про росіян мови нема, євреї заявили себе, як національну меншість, поляки поки що ніяких виразних домагань що до українських земель, що тягнуть до Києва, теж не показали. Лишаємось ми, українці, котрі зовсім виразно заявили, що вважаємо себе тут господарями, бо земля спокон-віку наша, що ми домогаємось проголошення на Установчій Раді автономії України, що ми не маємо на думці поневолити інші народи, які живуть на нашій землі і т. д. Що-ж тоді має значити — ласий шматочок?

Не варт було б про це знімати мову, бо не раз може і відповідальній особі зайти таке, що слово сказано не обережно, так і лишається невдалим виразом без якогось там громадського змісту. Але ось надійшла телеграмма про відносини, які утворилися в О. Керенського з фінляндцями. Коли О. Керенський уперше був у Фінляндії, до нього звернулася с.-д. фінська партія з домоганнями, щоб народ Фінляндії мав право по своїй волі встановити для себе той чи інший лад, вибрати уряд і його голову, скласти торговельно-економічні умови з іншими державами, — щоби взагалі Фінляндія мала повну незалежність, окрім зовнішньої політики. Акт про незалежність Фінляндії мали-би підписати й інші європейські держави. О. Керенський повідомив партію, що він згожується з тими домоганнями, але не приймає того пункта, де говориться про міжнародну гарантію.

Коли сенат подав Тимчасовому Правительству проект розширення фінської автономії, то саме О. Керенський виступив дуже гостро проти нього, бо це, мовляв, трохи не оповіщення війни збоку Фінляндії. В народньому домі — як каже газета — «Ткоміес» — перед салдатами та матросами з уст Керенського почувалась пересторога на адресу Фінляндії. І цю пересторогу газета вважає за образу для фінського народу.

Ми не маємо наміру заявляти про таку саму образу нам од заяви міністра на вокзалі Києва: фраза воєнного міністра глуха і не виразна. Але все-таки вона мала на меті якісь — наші чи кого іншого — домогання, і звучить вона дуже різко. Міністр має на думці взяти що до народів Росії якийсь рішучий тон, не маючи однак певного плану, то ми мусимо заявити, що

це велика й легковажна помилка. З народами так не говорять і не розмовляють. Можна кричати скільки дуку — «Руки прочь!», але народи цього просто не почують, бо вони з необорною силою тягнуться до свого права, і тепер нема ніякого сумніву, що вони його здобудуть. Значить, щоб відносини були ясніші російський уряд повинен нарешті заявити про свій погляд на національні домогання, — тоді не буде ні глухих погроз ні пересторог, а буде або згода або ворожнеча. Тоді буде боротьба, перший акт якої одбудеться на Установчих Зборах.

Андрій Ніковський.

З НОВИМ ЖИТТЯМ!

Впало під гнівним подихом люци царське самодержавіє.

Росія стоїть на порозі і ладу, без тронів, без самодержав'я. Тимчасовий Уряд сповістив скликання Установчих Зборів на підставі рівного, загального, безпосереднього, таємного виборчого права. Оповіщено волю слова, зібрань, спілок. Перед народами Росії одчинено двері в велику майстерню, де буде творитися нове життя.

Ми, українці, віremo, ми хочимо вірити, що ці двері для нас не будуть тіснішими, ніж для кого будь в державі. Ми сподіваємось, що новий уряд ні одною рисою, ні одним словом не повторить того, що чинив нам старий царський уряд, що проголошені волі: слова, зібрань, спілок не будуть для нас поставлені в інші межі, ніж кому другому. Ми покладаємо ширю надію на те, що оповіщене скасування національних обмежень буде зроблено.

Нас обмежено давно, у нас одібрано самодержав'я сотні літ тому наші права і наші здобутки політичні та культурні. Чи будуть же скасовані ці обмеження? Чи буде нам повернена наша школа, наш суд, наша автономія, наше і вселюдське право на самоврядування?

Українці! Таке чи інше розв'язання цього питання залежить не тільки від уряду, а й від нас самих. І найбільш од нас! Ми повинні всіми нашими силами стояти за той лад, який проголошено сучасним Урядом, за ті можливості, які розгортаються перед нами.

Ми більше, ніж хто, повинні дбати, щоб скликання Установчих Зборів було здійснено, му менше ніж хто, можемо бажати повернення монархії. Для нас важливіше звільнення Російської держави від царської влади, ніж від російської влади.

Порозуміння недержавних націй.

У своїй статті під заголовком: «Україна на чолі недержавних націй Росії». («Укр. Слово», ч. 10/IX) я закликав українську пресу зазначити всі прояви життя недержавних націй Росії.

Справді, їхня доля однакова й спільна, вони собі ближчі, бо всі вони недержавні, пригноблені нації. Отже нам, українцям дуже цікаво й потрібно знати, як там, серед тих націй, вирішуються тепер політичні і громадські питання.

Наприклад, як там координуються виступи окремих партій, як там іде організація села й міста, як там провадять національно-культурну працю. Цікаво знати, як там ставляться до війни й мирних програм, які погляди що-до додержавної й недержавних націй, а зокрема що-до України.

Ці народи живуть як і ми під тією ж покрівлею централістичної поки що держави і так-само борються за автономію, за право вільного розвитку. А коли ми пригадаємо, що напр. народи латишський та естонський, хоч невеликі, але культурніші за нас, то стане ясно, що ми зможемо багато де-чого навчитись од них...

Звідки ж ми можемо здобувати всі потрібні там відомості про життя недержавних націй?

Є тут скільки шляхів.

Досі найголовніший шлях—це була російська столична преса й Петроградське телеграфне агентство. Здебільшого цим єдиним шляхом здобували ми потрібні нам відомості.

Але за останній місяць з цим шляхом щось сталося. Хтось став на цьому шляху й нічого потрібного нам не пускає. Цей хтось має відоме ймення, це—російський централізм.

Справді: після перших звісток про широкий автономічний рух у Латвії, Естонії, Грузії то що—ми, сливе, нічого не маємо більше.

Хіба станеться щось видатне: напр. численний мусульманський з'їзд у Москві, або надсильства над сибірськими соціалістами-федералістами в Ново-Николаєвську.

Словом тільки про те шило, котре в мішку вже ніяк не потаїш (мусульмане в Москві) та про культурне осудовище (арешт федераліста) і згоджуються писати.

Значить, солодкий місяць любовців минувся, централізм працює і насамперед ухвалює мовчати про недержавні нації.

Буцим-то їх немає, буцим-то «все благоденствує».

Але в наших українських інтересах знати як найбільше про життя й буденну боротьбу тих націй.

Які ж нові шляхи треба провести до недержавних націй?

Міні здається, що нам повинні стати в пригоді наші українські колонії. Такі колонії є в Ризі (осередкові латишського життя), Ревелі (естонське життя) Мінську (білоруси), Тифлісі (осередок усіх кавказських рухів) Іркутську й Томську (сибірські федералісти).

Українці повинні доконче й систематично дописувати звіди до Києва, до українських часописів (і видавництва), знайомлячи наше громадянство з культурно-політичною працею й поглядами народів автономістів.

Що до організації політичної спільки не державних націй, то це завдання Центральної Української Ради і ми гадаємо, що ця організація наш Уряд щиро переводить у життя.

Сергія Янчуренко.

Що діється на Україні.

В яку хорму видилось життя України нам, далекосхіднім українцям, важко зрозуміти. Ми тільки зможемо кой-що уловити по укр. часописам, які сюди надходять дуже скверно. Треба ще сказати, що великоросійські часописи зовсім ні зачіпають, життя України, а хоть і зачіпають то тільки с тих фоків які не по серцю великоросійські пресі. Найбільшу балачку оттепер підійма щиро бажання українців бачити свою власну волю в своїй хаті. Ці балачки перекичуються з тим, що Росія повинна мати тільки демократичну республіку, при якій би уживався той централізм блаженної пам'яті царського уряду.

Централізм тепер сів на шию всім вільним думкам українців, літовців, фіннів, Естонців, грузинців і т. д.

Сила його з'явилась в ті звісті, яку одержали і місцеві часописи про дуже пекучий «Український вогонь» «Приамурська жизнь» № 2344. Тимчасове правительство не захотіло задовольнити щиро бажання українців бачити «автономну Україну», воно сказало, що ці питання належат тільки Установчим Зборам.

Ми не знаєм, як віднесеться до цього Україна, але дуже жалієм, що новий уряд вільного українця боїться. Тут є маленьке непорозуміння, його треба розсудити.

Далі зверну увагу на те, що Временное Правительство на визнає повномочій «Центральної Української Ради» у м. Києві. Воно каже, що ця Рада не має волі усього українського народу, як обрана не на підвалинах прямого, рівного, тайного і т. д. голосування.

Хай буде це правда, але тоді прийде спитати, а де є оттепер Виконавчий комітет, який би був обраний по цьому способу. Важко виповнить в коротку хвилину, принцип таких виборів. Треба довго готуватись до його. Що «Українська Центральна Рада» виказує волю усіх українців про це свідчать кождодневні звістки в українських часописах про прихильність усіх українців до «Укр. Центр. Ради».

Само Временне Правительство обрано не по принципі прямого, тайного, та рівного голосування а ми ж його признаєм і допомагаєм, то чому ж наша воля українців будучі здійсненою в Укр. Центр. Раді не лічиться істинуючою.

Окрім цих коротеньких звісток з України—є ще далеко більші, котрі виявляють думку не одиниць, а цілих округів: візьмим «губернський з'їзд у Києві 29 квітня і роздивимся його гасла:

Бурливо несеться життя України, негайно треба задовольнити бажання вільних думок цієї країни, тоді відкриється широкий шлях за для культурної праці, тоді засяє сонце всім синам України.

Р. Романюк.

До У. Ц. Р. надійшли такі привітання, телеграми і постанови:

З Кам'янця-Подільського. Подільська Губенська Рада об'єднаних громадських організацій щиро вітає Київську Центральну Українську Раду, що невтомно працює на користь рідного краю і бажає їй довести Український народ до світлої національної мети.

Голова Подільської Губенської Ради об'єднаних Громадянських організацій Шостаковський.

З фронту. Профес. Грушевському. Ми Українці інженерної роти і

Кавказської Гренадерської дивізії, дуже раді висловити свій щирий привіт Вам славному борцеві не тільки України і бажаєм Вам ще довгих років життя на щастя рідного краю.

З Томська. Гурток інженерів-українців другої Омської школи прапорщиків щиро вітає Київську Військову Раду, яко представницю вільного Українського війська. Хай живе вільна Україна. Хай живе вільне українське військо.

Рада гуртка.

З Харкова. Сим маю за честь повідомити Центральну Раду, що 25 квітня ц. р. військово віче скликане від усіх частей Харківського гарнізону Українським Військовим Клубом у м. Харкові, винесло і одностайно ухвалило наступуючу резолюцію, яку доручило мені надіслати Центральній Раді: визнаємо за конечну потребу: 1, щоби негайно формувати українські полки всіх родів зброї і 2, щоби місцем осідку запасних частей сих було неодмінно м. Київ та інші міста України.

Голова Клубу шт. капітан М. Писар М.

Губернський з'їзд делегатів селянської спілки в Києві.

28 квітня в 10 г. ранку робота з'їзду распочалась. В першу чергу був поставлений на голосування по пунктах наказ селянським депутатам од Київщини, які мають їхати до Петрограду. Після довгих, палких дебатів було ухвалено, аби делегати од Київщини додержувалися і обороняли такі постанови з'їзду.

Про землю:

1) Самочинних захватів землі не робить а ждять вирішення земельної справи через Український Народній Соїм.

2) Приватна властність на землі на Україні повинна бути скасована і земля повинна перейти без викупу в Українській земельний фонд, яким має порядкувати Український народній Соїм. З цього фонду земля повинна даватись в користування тільки тим, хто її обробляє своїми силами.

3) Вимагати од правительства негайного видання закону про заборону продажу, довгосрочної аренди і закладу земель, а також масової порубки лісу.

4) До видання земельного закону для забезпечення селян стройовим лісом, топливом, випасами, рибною ловлею—установлення справедливих арендних цін, а також цін на робочі руки і підготовки матеріалів для земельного закону повинні бути засновані повітові, губернські і краєвий Український Земельні Комітети.

Що до політичного ладу.

5) З'їзд постановив, що найкращою формою правління в Росії буде демократична федеративна республіка з автономією народів, що заселяють Росію.

6) Для нового розвитку українського народу являється необхідним заведення національно-територіальної автономії України з забезпеченням прав національних меншостей.

7) З'їзд вимагає, щоби временне правительство негайно признало право Українського народу на національно-територіальну автономію.

8) З'їзд признає потрібною не-

сторичному минулому, нашим майбутнім досяганням.

Від нас залежить, яку силу ми поставимо на оборону, на проведення наших домогань в Установчих Зборах. Ми маємо як найширше представити голос нашого народу на їх Зборах, яко встановить надалі лад і устрій всіх народів Росії.

Українці! Нас більше тридцять мільйонів. Невже нашого голосу не почувють?

Хай кожний свідомий українець до скликання Установчих Зборів віддасть себе на службу нації.

Будьмо громадянами, щирими синями свого народу. Ідімо на села, на фабрики, заводи, казарми, канцелярії, кранниці. Горімо й палаймо, бо темрява, густа, велика і наш народ блукає в ній, як сліпець (старець) покинутий поводарем. Понесемо туди яскраве, невмируще гасло громадянців-революціонерів, — невпинна боротьба за землю та волю—це гасло найбільше сприяє українському народу і не треба забувати, що дуже багато ще потрібне праці, щоб здобути для усього люду і землю і волю. Міцні вороги народа і вмюгь вони воюють з народом, але і темний народ просидається і наша повинність-помогти йому здолати свого споконвічного ворога.

До боротьби громадяне, за землю та волю, за Всеросійську Національно-Федеративну Демократичну Республіку, за автономію України!

Грицько Сокол.

Суботів.

Вітти в старі Суботіві
торі високі і
вина України—
та, глибока
рква Богданова;
о він мовився,
доб москаль добром і лихом
козаком ділився.

Мир душі твоїй, Богдане!
Не так воно сталося.
Москаліки, що зустріли,
То все очухрали;
Могили вже розривають,
Та грошей шукають;
Льохи твої розкопують,
Та тебе ж і лають,
Що й за труди не находять...
Отак-то Богдане!
За теж тобі така дяка...
Церкву—домовину
Нема кому полагодить!

На тій Україні,
На тій самій, що з тобою
Ляха задавила,—
Байстрюки є катерини
Сараєю сіли
Отак-то, Зіновію,
Олексів друже!
Тк все оддав приятелям,
А їм і байдуже!
Кажуть, бачиш, що «все-то те
Таки й було наше,
А що ми тільки наймали
Татарам на пашу
Та полякам... Може й правда!
Нехай і так буде!
Таж сміються ж з України
Сторонній люди...
Не смійтеся, чужі люди!
Церква-домовина
Розвалиться, а з-під неї
Встане Україна
І розірве тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помолиться на волі
Невладичі діти!

Т. Г. Ш.

тайну демократизацію земства на основі прямого, тайного, рівного і всеарного виборчого права.

Про військ.

9) З'їзд вважає необхідним негайно формування з запасних тилових частей окремих українських частей з тим, щоб ці часті стояли на Україні.

10) Вилучення українців військових на фронті в Українській військовій часті бажане поскільки це не буде шкодити боєспособності армії і полишається волі військового начальства.

11) З'їзд вважає потрібним організацію в Києві Української Краєвої Ради селянських депутатів для спільної роботи з радами робітничих і солдатських депутатів.

12) З'їзд вважає необхідним:

- а) щоб вся просвіта для українського народу від низшої до висшої школи велась українською мовою.
- б) щоб наука була безплатною і обов'язковою для дітей обох полів.
- в) щоб шкільні програми були так складені, щоб діти могли переходити з низшої до середньої, з середньої до вищої школи.
- г) щоб школа була не церковна, не замська, єдина вільна народня.

Про церкву.

13) З'їзд висловив побажання, щоб Слово Боже в церквах на Україні лунало на українській мові.

Про харчову справу.

14) З'їзд висловлюється за те, щоб селяне організували негайно прийом хліба на місцях та догляд за його вчасною одправкою на залізні дороги а також постановив домогаться од Губернських харчових комітетів, організувати негайно одправку хліба в армію.

Про війну.

15) З'їзд, вважаючи війну найбільшим людським нещастям, визнає, що тепер демократія Росії тільки обороняється, захищає свою волю, через що правительству повинно заключити всеобщий мир зараз же, як виявиться, що правительств ворожих держав одмовляються од анексії та контребуцій і дадуть згоду на самовизначення народів. Для того щоб знати думку про це наших союзників, наше правительств звернулось до них з запитанням, на яких умовах вони згодні замирити.

Ми звертаємось до всього трудового селянства всіх воюючих держав, щоб вони налягли на свої правительств аби ті одмовилися од анексії і контребуцій, а поки що ми—селяне заявляємо, що будемо вести війну поки наші вороги не згодяться на вище згадані умови на мир. Щоб український народ міг після замирення захити повним національним життям в цілому, не рошматаний між різними державами, Тимчасовий Уряд має подбати, щоб представники народу українського взяли участь в мірному міжнародньому конгресі.

Після того, як було прийнято ці резолюції з'їзд намітив 3 кандидатів од губернії Після балатировки більшою голосів було обрано М. А. Шевченка, З. Г. Гордієнка та З. Г. Вондаренка. Далі розпочалися вибори од повітів.

В 6 г. вечора збори було зачищено. В 9 г. вечора мають одбутися збори делегатів селянських од всіх українських губерній

Такі ж постанови виніс губернський селянський з'їзд в Полтаві, на якому було 1000 чоловік.

Український Нац. З'їзд Слободжанщини у Харкові. Відбувся одиний З'їзд для обговорення постанов Українського Національного Конгресу а в Києві та обрання Харківської Губерн. Націон. Ради.

До У. Ц. Р. надійшли такі телеграми, привітання, заяви і т. инш.

3 Катеринославу. Загальні Установчі Збори „Просвіти“ в посьольковій Катеринославській Новомосковського повіту щиро вітають Українську Центральну Раду у Києві і признають її дійсним представником народу Українського в справі заведення автономного ладу на Україні.

Голова зборів: *Таварин*, писар: *Митрури*.

3 Тули. Українці 31 запасного полку на загальному зібранні 11 травня 1917 року постановили:

1) Цілоком приєднатись до Української Центральної Ради, яка висловлює бажання всього Українського Народу в межах і по-за межами України.

2) Підтримувати Українську Центральну Раду в її домаганні Національно-Територіяльної автономії України і Російської федеративно-демократичної Республіки.

Голова зборів: *Труш*, секретарь *Карпенко*.

3 Брацлава. Перше Брацлавське Земське Зібрання щиро вітає Раду, бажаючи щастя вільній Україні.

Голова Зібрання: *Павлюченко*.

3 Роменського повіту. Селяне села Миколаївки Роменського повіту, радісно святкуючи 1-ше травня свято довгожданої волі вітає Центральну Раду і бажає їй надалі успішно працювати для згуртування усього Українства.

—Уповноваж.: *Модест Цигро*, учитель: *Бабич*.

Загальні збори Білецької організації „Української Демократичної Спільки“ 11 травня 1917 року постановили:

1) Вітати Українську Центральну Раду, яко представницю організованого всього Народу Українського і висловити їй побажання успіху в боротьбі за широку автономію України в федеративній республіці російській.

2) Вітати „Український Військовий Генеральний комітет“.

3) Впорядкувати в м. Більцях (Бесарабської губ.) день національного фонду.

Голова Ради Білоцьк. Організ.: *С. П. Андрієвський*, Секретар Ради: *Ганченко*.

3 фронту. Товариство солдат і офіцерів Українців 323 Юривецького полку висловлює своє довір'я Укр. Центр. Раді виконавчому органу Свідомої України в вимогах широкій національній автономії в федеративній Росії, з захватом підпери наші національні вимоги усіми силами не шкодуючи життя, шле своє щире привітання.

14 травня 1917 року. Голова Товариства: *Левинський*, Члени: *Олексій Собина*, *Д. Пивнев*, *Е. Кузьменко*, *Скарбник Поручик Прокопенко*.

3 фронту. Українці парка 29 окремого полевого тяжкого дивізіона 30 квітня гуртом порішили переслати вам свій привіт. Всі ми будемо піддержувати вас в справі домагання федеративної республіки і повної автономії України. Почули, що польська рада Варшави претендує на Київщину—всі ми станемо проти такого грабування (чужого добра) що їм не належить. Просимо доро-

бляти свободу і волю нашої рідної України.

Комітет Українців.

3 фронту. Від щирого серця шлемо привіт позиційній і подяку Центральної Раді і професору Грушевському за діяльність на національному ґрунті України.

З лозунгом: „Хай живе автономія України“ ми прилучаємось до Ради і охоче будемо підтримувати її, щоб здобути волю Україні.

Зібрання офіцерів українців 68-ої піхотної дивізії.

Постанови загального зібрання українців у Тарнополі. На загальному зібранні українців солдатів, офіцерів та служачих у громадських організаціях (що працюють на оборону) виснесені такі постанови:

1) Домагатись національно-територіяльної автономії України без переділу меж правобережної, Галичини, Буковини, лівобережної, краями Війська Донського й Кубанського.

2) Визнати потрібним, щоби Тимчасовий уряд видав юридичний акт, яким би автономія України була признана

3) Захищати до останнього новий Російський Державний лад, а також автономію України від зовнішніх та внутрішніх ворогів.

Таких привітань безліч.

Вчительські українські курси.

12 Травня, в годину дня, почалися в помешкані першої Епархіальної школи вчительські українські курси Київського повіту. Відкрив їх привітанням до вчителів повітовий Комисар п. Шаповал.

Потім, помішник попечителя шкільної Округи В. Науменко, звернувшись з привітанням до вчителів, між инчим зазначив, що вже настала та пора, коли робота в нашій Українській школі, після довгого і тяжкого гніту, може вестись вільно і без всяких перешкод. Промова закінчилась побажанням щиро працювати вчителям в своїй рідній оновленій вільній школі.

Центральний комітет української партії соц-рев. скликає на 3—4 іюня з'їзд партії. На з'їзді між иншим мають бути обговорені такі питання: 1) затвердження програму партії, 2) об'єднання соціалістичних укр. партій, 3) вибори постійного ц. к. партії. Представники посилаються по 1 на кожних 25 членів організації. Організації, що мають менше 25 членів, присилають по 1 представнику. За справками звертатись по адресі: Київ, Львівська 10, м. 13, центр. ком. У. П. С. Р.

З а к л и к.

до Солдатів Українців всього Західного фронту.

Товищі Солдати!

1) Де б ви не були, товарищі, чи по запасних частях, чи на фронті,—зараз же скликайте всіх українців свої часті, читайте ім нашу відозву-заклик і закладайте свій Гурток чи громаду Українців.

2) Вибірайте зараз же собі Старшину: Голову, містоголову, писаря (секретаря), скарбничого і бібліотекаря.

3) Накажіть своїй Старшині зібрати вашу Громаду чи Гурток, як тільки щось гуртом хочете розміркувати.

4) Зараз же закладайте Український Солдатський клуб.

Такий клуб закладайте або для кожної часті, або для кількох частей, коли вони живуть в однім районі.

В клубі збирайтеся, читайте книжки, кличте туди українських агітаторів, бесідників (для промов).

5) Зараз же закладайте книгозбірню Громади. Для того зберіть грошей та виряжайте бібліотекаря купити книжок українських, а справки про це навести ім треба в Українській Громаді Штабу Західного фронту.

6) Зараз же зв'язуйтеся з нами бо наша „Фронтowa Укр. Громада“ Штабу Західного фронту“ тільки буде працювати продуктивно тоді, коли ми будемо мати тісні зносини з вами, коли будемо цілоком освідомлені про вас та про ваш настрій.

7) Пишіть про себе все, що у вас діється і присилайте своїх представників до нас та на Загальні Збори нашої Громади.

8) Неодмінно випишуйте українські газети та часописи, адреси котрих ми вам надсилаємо.

Надсилайте в газети листи і дописи, взагалі, як найширше ставте справу освідомлення про себе.

10) Збирайте гроші та підтримуйте нашу українську Організацію.

11) Впишуйтеся членами до нашої Громади Штабу Західного фронту, збирайте внески.

Плече з плечем, до спільної праці і боротьби за нашу волю...

Адреса: Штаб Головнокомандуючого арм. Зап. фронту. Комітет Української Громади.

Голова: *П. Бугаю*, Секретар *М. Щур*.

НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

із „До Українців в Харбіні і Маньчжурії“.

Учитесь, брати мої,
Думайте, читайте
І чужому навчайтесь
Й свого не цурайтесь.

Бо хто матір забуває
Того Бог карає
Чужі люде цуруються,
В хату не пускають...

В своїй хаті, своя правда
І сила і воля...

Т. Г. Шевченко.

Пам'ятаючи заповіді свого апостола волі, правди і науки Т. Г. Шевченка, Рада Українського клубу в Харбіні відкрила бізплатну школу для бідних дітей. Начальник учебного стділу дороги, предложив для цього помешкання 2—1 ж. д. школи, де і почалась учоба з 2-го октября 1916 року. Занімались після обіда.

Теперь Рада постановила построиць такий будинок, де б могли віддихнуть не тільки діти, але й дорослі. Для цього Рада Общества К. В. ж. д одвила дешево участок землі, де-хто із українців дали—той скільки вагонів лісу, той зайняв біз відсотків скільки сот, або тисяч карбованців, той предложив оборудовать школу меблем, та обробить її на свій кошт, той предложив свою працю даремно.

Будинок буде коло 500 квад. саж, коштом коло 140 тисяч карб. Зібраних грошей не хвата. Рада клубу звертатається до усіх українців за допомогою. Всякого роду жертви надсилайте до скарбничого клубу *І. Г. Сарабуна*.

Рідні наші українці.

З допомогою великих наших і інших борців за волю, ми діждалися того часу, коли всі ми можемо знов бути вільними українськими людьми, як і колись наші люди такими були. Будемо строити наше життя, так щоб усім нашим братам і сестрам жилося краще. Цурайтеся-ж і бійтеся невольної над нами опіки, яка була раніше. Будем-же ми тепер гуртуватися між собою, помогати один одному, чим можемо, помогати тим сім'ям, котрих батьки, брати, або чоловіки чи сини пішли на війну і тоді ми будемо нерозірвані кріпкими людьми, бо є такий заповіт, як батько настановляв своїх синів, щоб їх ніхто не обіжав, це здається так: взяв батько пучок хворосту і загадав своїм синам переломати той пучок по єдиной хворостинці і швидко вони його переломали, а тоді батько взяв знов другий такий пучок хворосту і загадав ломати його не розділяючи: довго ламали вони той пучок і не змогли переломати. От тоді їм батько і сказав: „як і ви мої сини так будете жити вмісті, піддержувати міцно один-одного і вас ніхто не посміє і не буде обіжати, бо тоді ви будете кріпкі“; одерж треба робити і нам! А бути вмісті ми можемо, як будемо всі балакати своєю мовою і навчатися своєю грамотою. Швидко-ж будемо відкривати свої рідні школи на свої мові, списуватися між собою і з більшими повітними українськими радами, що у городах. Не цурайтеся українці своєї Матері-України. Вспам'ятайте, як ви відїзжали з своєї України, дуже гірко було розставитися і сльози тоді у вас лились рікою, бо то була над вами опіка, то була царська підвала, в якій час наші предків-землі роздавали ті царі своїм хлібникам і лакеям, а нас згадали з свого рідного-найріднішого краю; навчайте-ж тепер своїх дітей нашою рідною грамотою, вони потім скажуть вам за це велику дяку. Постановляйте приговори на це святе діло, посилайте ті приговори в Місцеві Повітні Шкільної Ради, або в Українську Громаду, що у городі Хабаровському, а копії з них в місцеві часописі (газети) і Вам будуть присилати своїх вчителів-українців. Знайте, наші браття і сестри, що гірко жити невченому чоловіку, а ще гірше коли як пізнаєш нещасне життя наших народів і не відаєш своєї грамоти. Невільно тоді сльози падають з очей. Бійтеся-ж батьки і матері, щоб Ваші діти не пожалкували за це на Вас, жалійте їх і вчите своєю мовою, а Ви, молоді сини і доньки нашої повеселішої Матері-України, учитесь свого вчення, бо гірко і соромно запізнитися становиться за невчення своєї найріднішої грамоти, і знайте - як ми навчимося своєї мови то буде слава на весь світ широкий нашим людям і нашої Україні, бо наша річ всіми іншими просвітними народами признана дуже гарною, да тільки її занепакудили бувають царі. Вони боялись наших людей, котрі були тоді пошті всі грамотні і вільні, то щоб і других народів Росії не навчили тієї вільності, а тоді-б вже царям і їх прихильникам минулося-б царювання; от і із-за цього стали закривати наші школи, перешли нам писати на своїй мові і довели нас до того, що ми стали темніми людьми. Як це все сталося, почали змушувати з нас і нашої мови, що можна, на міль, чути і у цей віль-

ний для всіх народів час; називали нас хахлами, щоб то по їх темними мужиками. А царям цього тільки було в треба, щоб люди між собою сварилися. Це і друга нещасна година для нас була: нахилилися з наших людей зміянки-перевертні, вони з-за панства чи деорянства, на все йшли і продавали наших людей і нашу волю. Бійтеся же тепер, рідні наші українці, таких перевертнів, бо вони є і вони бояться вільності. Вони хочуть тепер з другої сторони продати нас: не слухайте їх, як що вони будуть казати супротив нашої самостійності, бо цей є наш ворог, а нашим ворогам потрібна над нами опіка, щоб з нас пити кров. Докажем же, що тепер цього не буде і що наша рідна Україна ще не змерла.

Не турбуйтеся і тим, що ми далеко від своєї України і знайте, що гора з горою не сходиться, а чоловік з чоловіком завше може зійтися і з нас ще хто може вернутися до матері—своєї рідної України і своїх батьків, матерів, братів та сестер, бо тепер там уже поміщиків не буде, земля буде наша і життя нам буде краще. Як-же ми відцураємось своєї України, то узнають тоді тамашні наші люди і відцураються від нас, як Тарас Бульба відцурався свого сина, котрого і вбив за те, що він змінив своєї України. Велика тоді нам буде мука. Не допустим же ми цього, а будемо відноситися до їх, і радісно тоді їм буде, що ми з далекого такого краю не цуріємся їх і радісно об них памятуєм. І як ми будемо йти поруч з ними, то й вони будуть помогати чим зможуть і нам. Окрім того як ми всі тут в душі будемо українцями і ханити любов до своїх братів, то скоріше обиднаємось і нам легше і краще буде устроювати своє тутешнє життя. Для цього ж нам потрібна далеко-східна українська Рада, до якої ми всі будемо відноситися, вона вже від себе буде посилати слово всіх нас громадян куди буде треба, і окрім того до Центральної Київської Української Ради. Посилайте-ж свої постанови в ближні до Вас Українські Ради, які мають у Хабаровському, Владівостокі, Микольскі, Благовіщенські, і Харбині, щоб швидко зібрати краєву раду. Знайте що ми всі однієї Матері-України діти і тут у Зеленому Клинні на Амурі являє з себе частину великої нашої України. Сюди ж нас загнали бувши ті-ж царі і їх прихильники, щоб нас роз'єднати. Така була політика до всього народу російського, а більш всього загнали сюди нас українців; тепер цього нема і не буде і тепер ми між собою повинні тільки об'єднатися і все буде гарно. Для того-ж, щоб нам всім громадянам-українцям кріпше об'єднатися, будемо слухати Центральної Київської Української Ради, яка є сама главніша наша Українська громадська Управа і де милійши наші народні борці за нашу волю—вчені представники народні Грушевський, Винниченко і інші; цю то Раду ми особливо повинні піддержувати і ханити. За цим, державші у думці нашу Центральну Київську Українську Раду, ще наш обов'язок піддержувати тимчасове Російське Правительство і Петроградську раду робочих і солдатських представників, бо там є діяти і з наших людей. Але все-ж будемо піддержувати тимчасове правительство, яке буде лагодить бажанню нам самостійність України (національно-територіальну автономію України), яку бажать всі наші люди. Будем вимагати тієї самостійності, як рідні і дорогі наші заборонителі там далеко на рідні

Україні, від яких он-яку маємо ми звістку про їх постанову: «Український з'їзд. Київ, 6. Український військовий з'їзд представників всіх фронтів тила і флота, маючи коло 900 тисяч організаційної збройованої української громади вимагає від Тимчасового Правительства і поради робочих і солдатських представників швидко провозгласити національно-територіальну автономію (самостійність) України і окрім того настановити при тимчасовому Правительстві Міністра по ділам України». От же що нам треба!

Окрім всього, рідні наші громадяне, засівайте побільше хліба, бо це буде велика допомога як вам самим, так і Правительству, і більш всього нашим батькам, братам і чоловікам, що тепер вже без царів і їх прихильників відбиваються від німців і інших ворогів за сохрону теперешньої нашої волі. Поки наші вороги не зженуть своїх царів і не зроблять у себе того що і ми зробили, їм віри бути не можна і тепер з усієї сили треба на їх налягати, щоб скоріше кончилась війна. Не пийте горілки, бо це не гарне діло, вона приносить тільки зраду і бізладдя. Будьте приміром для інших людей, хоть вони з нас і сміються, але хто буває посліднім, той буде першим. Як буде лишня копійка грошей, то хоть на цю копійку випишуйте поради українські книжки і часописі (газети) і відкривайте читальні бібліотеки. Як-же де може буде і не багато вас українських людей все едно провадіть своє вчення, збирайтеся до гурту, відкривайте ради, як і ми у Новокиївські. Тут нас українців, сказати, не так багато, а все-ж ми штатські і військові (салдати і козаки-кубанці і донці) сердешно і душевно любля свою рідну Україну відкрили свою раду і при цім шлемо Вам браття і сестри нашу постанову для погляду. Постановляйте і Ви, і присилайте нам Ваші поради.

Випишуйте швидко нашу українську часопис (газету) «Нову Раду», яка видається у Києві і коштує на рік 12 карб.

На добрий Вам час!
Новокиївська Українська РАДА.

Травень (май) рік 1917.

Новокиївськ, Приморської обл.

Хабаровськ. В суботу 3 травня членами місцевої Української Громади була поставлена невмеруша Українська оперета „Наталка Полтавка“. В головній ролі „Наталки“ виступила д-ка Александрова, представивши справжню українку, в котри дні по милому дівоче серце я вилив своє журбу-тугу в пісні: „прийди, милий, подивися, яку терплю муку“.

Не раз уже траплялося чути з кону (со сцени) виконання рідної пісні д. Александрової, але на сей раз вона особливо влодобалась глядачам, подаривши їм густими оплесками і букетами цвітів. Дорощий Зузуля, виступив вперше в Хабаровському в ролі „виборного“ і провів її певно, і без шаржа. Останні ролі були проведені теж пильно.

Гео.

Отъ другого кінного корпусу.

В У. Ц. Р. надійшло таке привітання проф. М. С. Грушевському. Збори представників українців другого кінного корпусу однодушно постановили висловити своєму краєвому борцю, який їде на зустріч нашої найдорожчій мрії, сердечну вдячність. Пам'ятайте, що сини на вас покладають свою надію на краєву нашу будучину. Ми завше горливо піддержуватимем вас в здійсненню будучини України. Просимо передати вітання прощовникам Центральної Ради, а також усім організаціям від України.

Голова: *Татаренко Сек.: Шляховий.*

У. Ц. Р. одержано з Ольгополя таке привітання: „З'їзд учителів і учительок початкових шкіл Ольгопольського повіту щиро вітає Раду і бажає її здійснити свої завдання для щастя вільного Українського Народу“.

Голова З'їзду Ф. Басюкович.

Вийшло з драку перше число українського часопису київської VIII гимназії „Молоде Життя“.

(Безаківська 8-2).

Газета «Хв. Укр.» продеться в книжних кіосках.

Редактор Тих. Мик. Дончак

Видавець Гавр. Пр. Кириченко.

О П О В І С Т К И.

Т. Д.
Кунст і Альберс
м. Хабаровськ.

МАЄ НА ПРОДАЖ
В СІЛЬСКО-ГОСПОДАРСЬКОМУ СКЛАДІ

ХЛІБОРОБСЬКІ ОРУДІЯ

Американських і інших фабрик.

ЖАТКИ та
СНОПОВ'ЯЗАЛКИ

ШПАГАТ снопов'язальний, ПЛУГИ Кингмана, дискові і розкидні СІЯЛКИ, БОРОНИ дискові, СЕРПИ кращої сталі і всякі запасні часті до машин.